

# Minimální standard vzdělávání v sociální práci ASVSP

*Schválený Valnou hromadou ASVSP 26. 3. 2026, platný od 1. 9. 2026*

## Obsah

|                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| Preambule .....                                       | 2  |
| Komentovaný návrh obsahu studia .....                 | 6  |
| 1. Filozofie a etika .....                            | 7  |
| 2. Úvod do sociologické teorie .....                  | 10 |
| 3. Psychologie v sociální práci .....                 | 12 |
| 4. Teorie a metody sociální práce .....               | 15 |
| 5. Odborná praxe .....                                | 18 |
| 6. Supervize .....                                    | 20 |
| 7. Metody a techniky sociálního výzkumu .....         | 22 |
| 8. Právo v sociální práci .....                       | 25 |
| 9. Sociální politika .....                            | 30 |
| 10. Sociální norma a rizikové jevy .....              | 32 |
| 11. Lidé v menšinovém postavení .....                 | 35 |
| 12. Zdraví a nemoc .....                              | 37 |
| Poznámky ke komentovanému návrhu obsahu studia: ..... | 40 |

## Preamble

Vzdělávání v sociální práci v České republice vychází z evropských hodnot svobody a solidarity a důrazu na lidská a občanská práva. Je založeno na pojetí sociální práce, které formulovala Mezinárodní federace sociálních pracovníků:

„Sociální práce je na praxi založená profese a akademická disciplína, která podporuje sociální změnu a rozvoj, sociální soudržnost a posílení a osvobození lidí.

Pro sociální práci jsou zásadní principy sociální spravedlnosti, lidských práv, kolektivní zodpovědnosti a respektu k rozmanitosti. Zapojuje lidi a struktury, aby se zabývali životními těžkostmi a výzvami a zvyšovali životní pohodu. Opírá se přitom o teorie sociální práce, společenských a humanitních věd a o místní znalosti.“<sup>1</sup>

Sociální práce považuje za svůj klíčový princip respekt k lidské důstojnosti. Usiluje o mezilidskou a občanskou angažovanost. Zaměřuje se na interakce, které podporují sociální soudržnost a změnu k lepšímu. Posiluje člověka v jeho svobodě a rozvoji. Činí tak prostřednictvím vzdělávání v sociální práci a sociálních pracovníků samotných s využitím jejich schopnosti spolupracovat s rozmanitými lidmi, kulturami a obory.

Základem profesní identity sociálního pracovníka, jeho způsobilosti vykonávat profesi sociální práce v praxi, výuce a bádání, je pracovníkova osobní, profesní a sociální zodpovědnost a věrnost uvedeným hodnotám. Profesní identitu a způsobilost získává pregraduálním nebo vyšším odborným vzděláváním s oporou v Minimálním standardu vzdělávání Asociace vzdělavatelů v sociální práci (ASVSP). V profesní identitě je pak celoživotně upevňován vzděláváním, reflektovanou praxí a členstvím v profesních sdruženích.

Smyslem Minimálního standardu vzdělávání v sociální práci ASVSP (dále jen Standard) je vymezit očekávanou minimální kvalitu studijních programů v oblasti vzdělávání sociální práce. Standard proto definuje kompetence nutné pro formování profesní identity a pro výkon profese sociálního pracovníka. Zároveň dává dostatečný prostor pro odbornou profilaci jednotlivých škol a jejich profesní orientaci na specifická témata sociální práce.

Reflexe naplňování Standardu vede ke zvyšování kvality vzdělávacích programů v sociální práci. Klíčovým aspektem v této souvislosti je kontinuální reflexivní proces, který umožňuje studujícím<sup>2</sup> nejen osvojit si dané kompetence, ale také vytváří příležitosti aktivně reflektovat význam a aplikaci těchto kompetencí v budoucí praxi. Tato reflexe naplňování Standardu se pak stává rozhodujícím faktorem ve zvyšování kvality

---

<sup>1</sup> Definice odsouhlasená Mezinárodní federací sociálních pracovníků (2014) a Mezinárodní asociací škol sociální práce v červenci 2014. (Viz: <http://ifsw.org/get-involved/global-definition-of-social-work>).

<sup>2</sup> Studující – rozumíme studentky a studenti.

vzdělávacích programů v sociální práci, neboť posiluje schopnost studujících kriticky a tvůrčím způsobem reagovat na proměnlivé požadavky praxe sociální práce.

Asociace vzdělavatelů v sociální práci, vědoma si významu vzdělání pro identitu sociálních pracovníků a výkon profese sociální práce, vytváří Minimální standard vzdělávání v sociální práci jako nepodkročitelnou normu a metodický nástroj pro členské školy.

Uvedená minimální koncepce obsahu studia sociální práce předpokládá, že odbornou kvalifikaci pro samostatný výkon sociální práce je možné získat minimálně tříletým pomaturitním studiem. Tento typ vzdělání je možné v současné době získat studiem na vyšších odborných školách a studiem bakalářských, magisterských a doktorských programů vysokých škol (EQF 6,7,8). Koncepce minimálního standardu vzdělávání v sociální práci dále předpokládá, že vedle obecně akceptovaného minima školy studentům nabízejí specifickou část svého studijního programu. V zájmu zajištění průhlednosti vztahu mezi disciplínami, které jsou dány minimálním standardem, a osobitým profilem jednotlivých škol je třeba, aby každá škola sociální práce deklarovala své specifické zaměření v profilu absolventa.

### **Revize Minimálního standardu vzdělávání ASVSP**

Standard je průběžně reflektován a upravován, reaguje na potřeby rozvoje oboru a jeho identity, a to prostřednictvím činnosti pracovních skupin ASVSP. Změny Standardu podléhají schválení Valnou hromadou členů ASVSP.

### **Kompetenční rámec absolventa<sup>3</sup>**

Diskuze o užitečnosti a konstrukci kompetenčního rámce sociálního pracovníka podpořili výstupy dvou projektů<sup>4</sup>, které realizovaly některé členské školy ASVSP k tématu inovací minimálního vzdělávacího standardu. Zatím v České republice chybí, proto navrhujeme alespoň kompetenční rámec absolventa s cílem vytvořit společné východisko pro diskuzi a spolupráci všech aktérů – studujících, pedagogů, pracovníků, výzkumníků i politiků. Kvalita a míra osvojení jednotlivých kompetencí souvisí s úrovní vzdělání (vyšší odborné, bakalářské, magisterské, doktorské vzdělání).

Vzdělávání založené na kompetencích uplatňuje při tvorbě studijního plánu přístup orientovaný na výstupy učení. Cílem je zajistit, aby studenti byli schopni prokázat připravenost k výkonu sociální práce naplněním odborných kompetencí sociálního pracovníka.

---

<sup>3</sup> Vznikl v rámci projektu Zavedení nového systému odborné přípravy zaměřeného na dovednosti na 3 vysokých školách v České republice, podpořeného dánskou VELUX Foundation, v rámci které spolupracovaly FF UK, FF UHK a CMTF UP.

<sup>4</sup> TL01000146 Profesionalizace sociální práce v České republice a projekt CZ.02.3.68/0.0/0.0/16\_041/0008052 Inovace VOV

Kompetenční rámec má tedy sloužit jako referenční rámec pro inovaci obsahu vzdělávání na vyšších odborných a vysokých školách, které nabízí programy sociální práce.

**Odborná kompetence sociálních pracovníků je schopnost integrovat a aplikovat znalosti, hodnoty, dovednosti a kognitivní a afektivní procesy sociální práce na konkrétní pracovní situace způsobem, který je kulturně citlivý, záměrný, úmyslný a profesionální, s cílem podporovat blaho jednotlivců a komunity.<sup>5</sup>**

### **1. Rozvíjet vlastní profesní identitu**

Studující se identifikuje s profesí sociální práce. Poznává vlastní vzdělávací potřeby a využívá různé nástroje v oblasti profesního a osobního růstu. Projevuje profesionální angažovanost a přejímá odpovědnost za vlastní jednání. Zná principy supervize a intervize a využívá je.

### **2. Prezentovat vlastní (sociální) práci**

Studující dokáže napsat odborný text. Umí prezentovat vlastní práci na sociálních sítích, v médiích nebo na veřejných akcích.

### **3. Vést týmy a organizace**

Studující má znalost principů řízení týmů a organizací. Umí reflektovat kulturu organizace a zná možnosti jejího ovlivňování. Dokáže pracovat v multidisciplinárních týmech.

### **4. Uplatňovat etické hodnoty a principy**

Studující se identifikuje s etickými hodnotami klíčovými pro obor. Orientuje se v etických otázkách a dilematech profese. Při rozhodování využívá znalost etického kodexu sociálních pracovníků, relevantní legislativy a výsledků výzkumu. Umí odůvodnit svá rozhodnutí.

### **5. Angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti.**

Studující se orientuje v právním řádu ČR a relevantních právních normách týkajících se občanského, pracovního a sociálního práva. Dokáže poskytnout základní poradenství týkající se řešení sociálních situací. Zná a umí použít základní nástroje ochrany lidských práv. Dokáže identifikovat systémové nedostatky v politikách v oblasti lidských práv a sociální a environmentální spravedlnosti.

### **6. Komunikovat s klientem, navazovat vztah (pracovní spojení)**

---

<sup>5</sup> Educational Policy and Accreditation Standards for Baccalaureate and Master's Social Work Programs (2022). Council of Social Work Education. 2022-EPAS.pdf (cswe.org)

Studující zná komunikační strategie a umí je používat v jednání s klientem, jemu blízkými lidmi i s dalšími zainteresovanými subjekty.

#### **7. Posoudit (vyhodnotit) životní situaci klienta**

Studující ovládá způsoby zjišťování potřeb a hodnocení životní situace klienta. Umí vyhodnotit míru ohrožení klienta.

#### **8. Plánovat a realizovat intervence sociální práce**

Studující umí plánovat intervence na mikro, mezo a makroúrovni sociální práce. Při jejich využívání umí aplikovat teorie a metody sociální práce.

#### **9. Hodnotit proces a výsledky práce s klientem**

Studující umí zhodnotit proces a výsledky práce klientem (co fungovalo a proč, co se nezdařilo a proč).

## Komentovaný návrh obsahu studia

Dále uvedená minimální koncepce obsahu studia sociální práce předpokládá, že odbornou kvalifikaci pro samostatný výkon sociální práce je možné získat minimálně tříletým pomaturitním studiem. Tento typ vzdělání je možné v současné době získat studiem na vyšších odborných školách a studiem bakalářských nebo magisterských programů vysokých škol. Koncepce minimálního standardu vzdělávání v sociální práci dále předpokládá, že vedle obecně akceptovaného minima školy studentům nabízejí specifickou část svého studijního programu. V zájmu zajištění průhlednosti vztahu mezi disciplínami, které jsou dány minimálním standardem, a osobitým profilem jednotlivých škol je třeba, aby každá škola sociální práce deklarovala své specifické zaměření v profilu absolventa.

# 1. Filozofie a etika

## Filozofie

### Pojetí

Předmět Filozofie uvádí do filozofického myšlení způsobem umožňujícím hlubší proniknutí do povahy vztahu člověka a světa, vztahu člověka k člověku, tedy i do povahy sociální práce, jejího společenského rozměru a zaměření na člověka. Prostřednictvím vybraných témat seznamuje studující se základními filozofickými koncepty a problémy, které podporují abstraktní a kritické myšlení studujících, jsou uplatnitelné v kontextu sociální práce a vedou k hlubšímu zamyšlení nad smyslem profese.

### Cíle výuky:

Cílem předmětu Filozofie je umožnit studujícím rozvíjet abstraktní a kritické myšlení na základě vybraných témat evropské filozofické tradice a reflektovat vlastní postoje se zřetelem k jejich uplatnění v praxi.

### Cílové kompetence:

- rozvíjet vlastní profesní identitu (1);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5).

### Studující zná:

- hlavní oblasti filozofických otázek týkajících se lidské existence, poznání, etiky a společnosti a dokáže je stručně popsat;
- a dokáže charakterizovat vybrané filozofické koncepty a problémy, které mají vztah k člověku a k sociálně-politickým tématům;
- a umí objasnit filozofická východiska teorií a metod sociální práce.

### Studující umí:

- rozeznat logickou správnost jednoduchých argumentací, vystihnout jejich předpoklady a závěry a aplikovat tuto schopnost v praxi;
- používat postupy a techniky abstraktního a kritického myšlení.

## Etika

### Pojetí

Předmět Etika uvádí studujícího do obecné etiky jako do jedné z filozofických disciplín a současně do aplikované profesní etiky sociální práce. Předmět nabízí studujícím možnost reflektovat vlastní hodnoty a postoje ve srovnání s hodnotami profese sociální

práce a informovaně přistupovat k řešení etických problémů a dilemat v praxi. Důraz je přitom kladen na odpovědný přístup k sobě samému jako součást profesního rozvoje.

#### Cíle výuky:

Cílem předmětu Etika je vést studující k rozeznání etických problémů, které praxe přináší a ke schopnosti specifikovat a formulovat odůvodněné cesty k jejich řešení na základě znalosti vybraných etických teorií. Studující jsou vedeni ke kritické orientaci ve vybraných etických kodexech a lidskoprávních dokumentech. V rámci výuky je vytvářen prostor pro zdokonalování schopnosti reflektovat chování, jednání, postoje, motivy lidí a povahu institučního a strukturálního kontextu sociální práce z hlediska etiky.

#### Cílové kompetence:

- rozvíjet vlastní profesní identitu (1);
- uplatňovat etické hodnoty a principy (4);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5).

#### Studující zná:

- klíčové etické hodnoty sociální práce (jako je lidská důstojnost a sociální spravedlnost);
- a rozumí tomu, v čem spočívá etická reflexe, etický princip, etický problém či dilema;
- obsah a význam vybraných etických kodexů a lidskoprávních dokumentů;
- a orientuje se ve vybraných etických teoriích a jejich aplikacích na konkrétní příklady.

#### Studující umí:

- reflektovat profesní i osobní hodnotovou orientaci a pracovat na vlastním ztotožnění se s klíčovými hodnotami sociální práce;
- posoudit rozličná východiska různých hodnotově postavených etických přístupů a identifikovat je v příslušných právních, lidskoprávních a profesních dokumentech;
- při rozhodování využívat znalost etického kodexu sociálních pracovníků, relevantní legislativy, výsledků výzkumu a dalších zdrojů; klade přitom důraz na kritické myšlení a zodpovědné nakládání se zdroji (lidské, environmentální, digitální...);
- odůvodnit svá rozhodnutí v zájmu své angažovanosti ve prospěch oboru sociální práce;
- využívat nástroje sebepéče jako součásti profesního a osobního růstu.

#### Doporučení:

- Výuka filozofie by měla předcházet etice.
- Kromě přednášek je vhodné využít pro filozofii i etiku seminární formu výuky, v níž mají studující prostor pro diskusi, prezentaci samostudia, interpretaci a komentáře nastudovaných textů, práci v malých skupinách apod.
- Je vhodné zadávat písemné práce, jejichž obsahem je filozofická nebo etická reflexe vybraného tématu, problému či dilematu zejména v kontextu sociální práce.

## 2. Úvod do sociologické teorie

### Pojetí

Sociální práce se pohybuje v prostředí složitých společenských vztahů, dynamických sociálních změn a různorodých kulturních kontextů. Aby mohl sociální pracovník účinně podporovat jednotlivce, rodiny i celé komunity, potřebuje rozumět nejen individuálním potřebám klientů, ale také širším společenským strukturám, které jejich situaci formují. Právě sociologie poskytuje klíčové nástroje a rámec pro toto porozumění, od teoretických konceptů a metod výzkumu, po schopnost kritického nahlížení na sociální realitu.

Úvod do sociologické teorie vymezuje základní znalosti a dovednosti, které jsou nezbytné pro profesionální výkon praxe. Cílem je rozvinout schopnost uplatňovat sociologickou imaginaci, tedy vidět souvislosti mezi osobními životními příběhy klientů a širšími společenskými a strukturálními procesy, jako jsou sociální nerovnosti, změny na trhu práce, genderové vztahy či globalizační tlaky.

Úvod do sociologické teorie nepředstavuje vyčerpávající výčet sociologických témat, teorií a pojmů. Chápeme ho jako nedílně provázaný s dalšími disciplínami Minimálního standardu – Metody a techniky sociálního výzkumu, Menšinové skupiny, Zdraví a nemoc, Sociální norma a rizikové jevy, Sociální politika – které své teoretické základy i praktické přístupy také opírají o sociologické teorie a koncepty.

### Cíle výuky:

Seznámit studující s hlavními sociologickými kategoriemi, pojmy a procesy tak, aby získali nástroje k pochopení základních i specifických společenských procesů a jevů. Přiblížit studujícím principy sociologického myšlení a zprostředkovat sociologické poznatky, které jsou nástrojem k pochopení společnosti i k rozvíjení schopnosti reflektovat vlastní postoje a chování ve společenském rámci. Vysvětlit souvislosti mezi sociologií a oborem sociální práce a naučit je využívat sociologické poznatky pro svou práci.

### Cílové kompetence:

Znalosti a dovednosti sociologie jsou využívány napříč cílovými kompetencemi sociálního pracovníka, zejména v kompetencích:

- rozvíjet vlastní profesní identitu (1);
- prezentovat vlastní (sociální) práci (2);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5);
- posoudit (vyhodnotit) životní situaci klienta (7).

### Studující zná:

- sociologii jako vědu, sociologický přístup, vztah sociologie a sociální práce;
- podstatu hlavních sociologických teorií a jejich aktuální význam;
- společnost a kulturu – člověk jako tvor přírodní vs. společenský (ekosociologie a socioekologie, socializace a resocializace, potřeby, motivace, hodnoty, sociální instituce), kultura (funkce kultury, masová kultura, subkultury, mediální komunikace);
- sociální strukturu a stratifikace (sociální skupiny, sociální role, sociální status, sociální nerovnosti, sociální exkluze a inkluze, sociální mobilita, práce a ekonomický život);
- sociální změnu (faktory a aktéry sociální změny, politické systémy, revoluce a sociální hnutí, globalizaci, digitalizaci);
- rodinu (podoby rodiny, význam rodiny);
- identita a sexualitu, gender;
- vzdělání a kulturní reprodukci.

#### Studující umí:

- vysvětlit společenské jevy s využitím sociologického přístupu a sociologické imaginace;
- rozlišit mezi individuální zkušeností a širšími společenskými souvislostmi, propojit teoretické poznatky s praxí sociální práce;
- využít sociologické poznatky k překonávání předsudků a stereotypů a jejich reflexi a sebereflexi;
- popsat procesy socializace a resocializace a jejich význam pro formování identity;
- identifikovat a interpretovat hodnoty, normy, kulturní vzorce a jejich vliv na chování jedince a skupin;
- rozlišit a analyzovat pojmy sociální role, status, stratifikace a mobilita a využít je při posuzování sociálních situací;
- popsat a reflektovat různé formy nerovností a jejich dopad na jednotlivce i komunitu,
- identifikovat bariéry ve vzdělávání a přístupu na pracovní trh, včetně jejich reprodukce;
- popsat a analyzovat faktory a aktéry sociálních změn a zhodnotit jejich dopad na komunitu a praxi sociální práce;
- využít sociologické poznatky při práci s klientem, komunitou i při plánování sociálních intervencí;
- kriticky reflektovat sociální jevy a navrhnout přístupy podporující sociální inkluzi a spravedlnost.

#### Doporučení:

- Přednášky vhodně doplňovat cvičeními v seminářích, a to především prací s výsledky sociologických šetření, jejich analýzou a aplikací výsledků na problematiku sociální práce, samostudiem, četbou odborné literatury a časopisecké produkce.
- Provázat výuku sociologie s výukou předmětů Sociální politiky, Menšinových skupin, Sociální normy a rizikových jevů, Zdraví a nemoci a Metod sociálního výzkumu, na jejichž minimální standard odkazujeme.

### 3. Psychologie v sociální práci

#### Pojetí

Psychologie v sociální práci patří k odborným disciplínám, jejichž poznatky se využívají ve vzdělávání a při výkonu sociální práce.

Právní a etický rámec pro standard psychologie v sociální práci tvoří rovnost lidí v důstojnosti a právech a další důrazy českého právního a etického prostředí, jak jsou vyjádřeny v Preambuli Minimálního standardu a též např. v Etickém kodexu psychologické profese.

Psychologie vznikala v souvislostech západního individualistického světa. Tradičně se zajímá o osobu. Zaměřuje se na psychiku jedince, to znamená především na já jedince, jeho myšlení, prožívání, jednání/chování. V tomto smyslu psychiku zkoumá, objasňuje, předpovídá a ovlivňuje.

Standard Psychologie v sociální práci zastává pojetí osoby vymezené vztahy a vzájemnou závislostí s ostatními osobami ve sdíleném mezilidském prostředí. Osoba se nemá jakkoli redukovat. Každého je třeba pojímat v souvislostech (např. v kontextech hodnot, přesvědčení o světě, tělesnosti, vývoje a též v kontextu situace, případně vzájemného vztahu).

Kromě sociálně-ekologického paradigmatu se odvolává též na perspektivu odolnosti, která v sociálních naukách a praxi převládla v prvním desetiletí našeho tisíciletí.

#### Cíle výuky

Budoucí sociální pracovník má umět spolupracovat s psychologem při vědomí vlastní profesní identity a limitů profese.

Výuka psychologie v sociální práci si proto klade za cíl:

- seznámit s psychologickým myšlením a možnostmi aplikovat uspořádané poznatky o jednání/chování, prožívání a myšlení lidí v sociálních interakcích;
- porozumět chování/jednání, prožívání a myšlení osoby (včetně vlastní) v dynamických sociálních interakcích jako „člověku v (konkrétní) situaci“, „člověku na (životní) cestě“ a „člověku při spolupráci s ostatními“;

- získat odpovídající dovednosti reflexe pro vlastní působení v sociálních interakcích.

#### Student/ka zastává (hodnoty, postoje, přesvědčení):

- hodnoty a zásady sociální práce včetně reflexe hodnot osobních;
- pozici angažovanosti pro sociální spravedlnost, solidaritu a rovnost v důstojnosti a právech a pro vlastní osobní a profesní rozvoj;
- pozici způsobilosti pro rozmanitost včetně reflexe vlastních stereotypů a dovednosti nahlížet sebe v konkrétních pracovních vztazích;
- perspektivu odolnosti, vyjadřovanou mimo jiné důrazem na síly a zdroje jednotlivců, rodin a skupin;
- perspektivu začlenění, vzájemnosti, spolužití a spolupráce;
- pozici respektu k osobám druhých i osobě vlastní a zohledňuje přitom práva, vůli a preference všech osob (viz např. Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením);
- perspektivu intersubjektivitu.

#### Student/ka zná (znalosti):

- základní a kulturně-historicky zakotvené psychologické představy (psychologická paradigma) o způsobech, jakými člověk odpovídá na požadavky (mezilidské) situace; jakými sleduje svoje životní cíle a jakými spolupracuje s ostatními;
- vybrané funkce jáství ve vztahu k sobě (identita, sebeřízení, sebeúcta, sebehodnocení, svědomí, vůle, charakterové síly a ctnosti, stud, rozhodování včetně podporovaného) a jejich vývoj;
- vybrané funkce jáství ve vztahu k druhým (sociální poznávání – vcítění, heuristické zkratky, stereotypy; vina, soucit, prosociální chování; moc, vliv, intimita, blízkost, vzájemnost) a jejich vývoj;
- vybrané funkce jáství ve vztahu ke světu (preference, hodnoty, regulační těžiště) a jejich vývoj;
- základní představy o duševním zdraví a klasifikaci duševních poruch včetně teorie zotavení a klasifikaci funkční schopnosti disability a zdraví;
- základní představy o fungování malých (rodina, tým) a velkých (veřejnost, dav) lidských skupin;
- porozumění významu rodiny a dalších socializačních prostředí pro tvorbu základních vztahových a komunikačních vzorců.

#### Student/ka umí (dovednosti):

- vyhledávat psychologické poznatky, rozpoznávat jejich odbornou kvalitu a využívat je pro kritickou reflexi psychologických zjištění;

- popsat sebe i druhého v odpovědi na konkrétní (mezilidskou) situaci a v životním směřování s ohledem na funkce já ve vztahu k sobě, druhým a světu;
- popsat sebe i druhého, rodinu/skupinu při spolupráci (popsat zastávaná přesvědčení, vztahy moci a blízkosti, popsat síly a zdroje, reflektovat sebe ve vztahu);
- využívat poznatky o jedinci a sociálních skupinách v metodách sociální práce (např. při přípravě případové konference či destigmatizační kampaně);
- zohledňovat souvislosti včetně kontextů vývojového, genderového a kulturního při popisu odchylek od normy;
- reflektovat vlastní přesvědčení ve vztahu k normě a normalitě.

#### Doporučení

- Uvedená disciplína Psychologie v sociální práci je provázána s dalšími odbornými předměty – např. Teoriemi a metodami sociální práce, Filozofií a etikou, Sociologií, Psychosociálním výcvikem, případně dalšími formami sebezkušenosti v oblasti komunikace a vztahů – předpokladem je tedy multidisciplinarita v rámci odborné přípravy studentů. Výuku Psychologie v sociální práci zajišťuje psycholog.

## 4. Teorie a metody sociální práce

### Pojetí

Teorie a metody sociální práce (TMSP) jsou páteří studia sociální práce, přičemž sociální práce je zde chápána jako vědní disciplína a profese s multiparadigmatickým teoretickým zázemím a bohatým historickým kontextem.

Standard Teorie a metody sociální práce je založen především na hodnotách: lidská práva, respekt k lidské diverzitě, sociální spravedlnost, právo na sebeurčení, participace a společenská odpovědnost. Důraz je kladen na principy: princip jedinečnosti (člověka i jeho situace), princip subsidiarity a princip týmové, multidisciplinární a vnitrodisciplinární spolupráce a advokacie na všech úrovních.

Standard TMSP pojímá sociální práci jako profesi účinně podporující interakce mezi lidmi a jejich sociálním prostředím (na mikro, mezo i makro úrovni) s důrazem na zapojování lidí a sociálního prostředí, včetně systému, do řešení problémů a otevírání možnosti změny v životě člověka.

V rámci výuky jsou studující seznamováni s ambivalentním posláním sociální práce – tedy s její pomáhající i kontrolní rolí, které se studující učí reflektovat. Vyučované teorie a metody sociální práce se musí vztahovat k profesionálnímu výkonu pomoci i kontroly. Mezi důležitá témata, s nimiž jsou studující v TMSP seznamováni, patří mimo jiné postupná sociální změna a rozvoj, sociální soudržnost a zmocňování (na mikro, mezo i makro úrovni). Součástí výuky je rozvoj odpovědnosti studujících za udržení hranic v rámci vztahů se všemi aktéry sociální práce, za vlastní profesní rozvoj a za péči o sebe sama v profesní roli.

Výuka TMSP je založena jak na teoretickém vzdělávání, tak i na praktické přípravě, probíhá v řadě vzájemně provázaných předmětů/kurzů a praktických cvičení.

### Cíle výuky:

Cílem výuky je, aby studenti porozuměli významu sociální práce pro společnost. Studenti se seznámí s klíčovými teoriemi a metodami sociální práce a naučí se je aplikovat na konkrétních příkladech.

### Cílové kompetence:

- rozvíjet vlastní profesní identitu (1);
- prezentovat vlastní (sociální) práci (2);
- uplatňovat etické hodnoty a principy (4);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5);
- komunikovat s klientem, navazovat vztah (pracovní spojení) (6);
- posoudit (vyhodnotit) životní situaci klienta (7);

- plánovat a realizovat intervence sociální práce (8);
- hodnotit proces a výsledky práce s klientem (9).

#### Studující zná:

- teorie a metody sociální práce;
- rozumí základním rolím sociálního pracovníka (včetně těch na makroúrovni) a umí uvést příklady situací, kdy a jak je vhodné tyto role uplatňovat;
- efektivní komunikační dovednosti, včetně základních vyjednávacích a mediačních postupů;
- orientuje se v potřebách a situaci klienta;
- profesionální způsoby pomoci a kontroly v sociální práci.

#### Studující umí:

- propojit teoretické poznatky se situacemi z praxe a na modelovém příkladu ukázat, jak by postupoval při řešení problému;
- rozpoznat projevy oprese a diskriminace a umí popsat způsoby, jak na ně reagovat a jak přispět k ochraně lidských práv, včetně možností působení na úrovni organizace či komunity;
- navázat a rozvíjet vztah s klientem na základě respektu a spolupráce, a to v kontextu pomoci i kontroly, a umí reflektovat, kdy a jak je vhodné vztah ukončit;
- uplatnit efektivní komunikační dovednosti, včetně základních vyjednávacích a mediačních postupů;
- podpořit zapojování klientů a jejich sociálního prostředí do hledání řešení problémů a zlepšování kvality života, a to na mikro, mezo i makro úrovni;
- vybrat a kriticky posoudit vhodné metody a techniky sociální práce pro konkrétní situaci;
- se orientovat v potřebách a situaci klienta, umí vytvořit a průběžně upravovat plán pomoci či intervence, a realizovat jej ve spolupráci s klientem a dalšími aktéry;
- identifikovat základní systémové bariéry, které ovlivňují situaci klienta, a popsat možné způsoby, jak na ně reagovat; v budoucnu se rozvíjí k aktivnímu zapojení do jejich odstraňování (kompetence s odloženou platností zavedení do standardu do 5 let);
- průběžně reflektovat vlastní profesní činnost a vyhodnocuje její dopad na klienta i na sebe sama.

#### Doporučení:

- Studující si v rámci příslušných předmětů osvojí základní teoretické znalosti potřebné k výkonu profese sociální práce (kritérium: Teoretická osnova výuky odpovídá výše uvedenému „pojetí“ okruhu).

- Studující mají možnost procvičit dovednosti z oblasti teorií a metod sociální práce v rámci vzdělávání (kritérium: V popisu vzdělávacího programu, ve studijních oporách apod. lze dohledat, jak budou vybrané znalosti osvojovány a dovednosti procvičovány).
- Studující mají možnost si v rámci vzdělávání osvojit reflexivní a kritické myšlení (kritérium: Z popisu vzdělávacího programu/kurikula výuky či studijních opor vyplývá, že výuka zahrnuje prostor pro kritickou reflexi).
- Prokazatelně se pracuje s kazuistikami (kritérium: Z popisu vzdělávacího programu/kurikula výuky či studijních opor vyplývá, že výuka zahrnuje prostor pro práci s kazuistikami, např. v rámci kazuistického semináře).
- Součástí vzdělávacího programu je nácvik komunikačních dovedností včetně vyjednávacích komunikačních dovedností.
- Na výuce se podílí vyučující se zkušeností z praxe.

## 5. Odborná praxe

### Pojetí

Odborná praxe je nedílnou součástí studia sociální práce, zprostředkovává studujícím zkušenost s výkonem sociální práce a umožňuje jim získávat a prakticky rozvíjet odborné kompetence.

Základní principy jsou:

- individualizovaný přístup ke studujícím, který podporuje jejich osobnostní zrání a profesní růst v rámci odborných kompetencí sociálních pracovníků;
- partnerství a aktivní participace všech zúčastněných stran (studující – škola – pracoviště);
- vzájemné hodnocení všech zúčastněných stran.

Odborná praxe tvoří minimálně 25 % z celkové hodinové dotace výuky.

Odborná praxe je systematicky plánována, koordinována a hodnocena na základě plnění úkolů, kterými studující prokazují dosažení vzdělávacích cílů. Úkoly jsou formulovány tak, aby jejich plněním studující vždy získávali odborné kompetence sociálních pracovníků. Důkazy o osobnostním a profesním růstu studující dokládají v portfoliích.

Odborná praxe je doprovázena seminářem k odborné praxi a supervizi.

### Cíle výuky:

Cílem je podpořit odbornou způsobilost studujících a v průběhu studia rozvíjet jejich schopnost prakticky používat odborné kompetence sociálních pracovníků k výkonu sociální práce v různých typech institucí a organizací. Součástí tohoto procesu je vedení studujících k reflexi zkušenosti z odborné praxe a sebereflexi, aby si byli vědomi sebe jako nástroje sociální práce. Studující k reflexi a sebereflexi vědomě a aktivně používají teoretické poznatky, metody a etické standardy sociální práce. Vyučující formují profesní identitu studujících.

### Cílové kompetence:

Znalosti a dovednosti praxe jsou využívány napříč všemi cílovými kompetencemi sociálního pracovníka:

- rozvíjet vlastní profesní identitu (1);
- prezentovat vlastní (sociální) práci (2);
- vést týmy a organizace (3);
- uplatňovat etické hodnoty a principy (4);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5);
- komunikovat s klientem, navazovat vztah (pracovní spojení) (6);

- posoudit (vyhodnotit) životní situaci klienta (7);
- plánovat a realizovat intervence sociální práce (8);
- hodnotit proces a výsledky práce s klientem (9).

#### Studující zná:

- Etický kodex sociálních pracovníků ČR a zvládá jej aplikovat na zkušenosti z praxe;
- systém služeb a organizací, které vykonávají sociální práci a uchovává kontakty na jejich zástupce;
- činnosti managementu organizací vykonávajících sociální práci;
- mezinárodní dokumenty, právní předpisy, legislativu a umí tuto znalost využít ve prospěch ostatních.

#### Studující umí:

- reflektovat své předpoklady a preference práce s různými cílovými skupinami;
- identifikovat různé teorie a metody sociální práce na příkladech z praxe a smysluplně je aplikovat na různé kontexty praxe;
- aktivně sdílet (přijímat i předávat) dobrou praxi a konstruktivní zpětnou vazbu;
- popsat, obhájit a kriticky reflektovat smysl činností spojených s výkonem praxe;
- plánovat, podílet se na skupinové práci a koordinovat aktivity;
- identifikovat a popsat podstatu etického dilematu;
- upozornit na projev sociální a environmentální nespravedlnosti či nerovnosti;
- samostatně rozvíjet účinnou a efektivní komunikaci;
- získat informace o případu z praxe sociální práce a využít je ve prospěch klientů a klientek;
- zpracovat komplexní kazuistiku s navrženým individuálním plánem;
- kriticky a konstruktivně reflektovat realizovanou sociální práci s klienty a klientkami včetně zacházení s mocí a vlastními hranicemi.

#### Doporučení:

- Proces osvojování kompetencí je v průběhu studia systematicky a ověřitelně sledován, k čemuž je doporučeno využívat deníků praxe, seminárních prací, seminářů k praxím, individuálních konzultací apod.
- Pracoviště výkonu praxe jsou seznámeny s kompetenčním modelem a konkrétními dovednostmi, které si mají studující v rámci svých praxí osvojovat.
- Studující nemusejí získat danou kompetenci v rámci každé praxe, ale je třeba si je osvojit v průběhu celého studia.

## 6. Supervize

### Pojetí

Supervize je prostorem k systematické (sebe)reflexi teoretického poznání a odborné praxe. Díky své dynamice a otevřenému dialogu supervize umožňuje studujícím vrůst do profese sociální práce a podporuje je v utváření a rozvoji vlastní identity sociálního pracovníka.

Supervize studujícím nabízí nadhled nad vlastním procesem učení v bezpečném prostředí, jejím předmětem je především odborná praxe studujících.

Supervize vede studující k dovednosti prezentovat vlastní sociální práci, reflektovat fungování týmů a organizací stejně jako uplatňovat etické hodnoty a principy. Supervize cíleně reflektuje veškeré kompetence v budování vztahu s uživateli služeb a naplňování cílů sociální práce v rámci odborné praxe.

### Cíle výuky:

Studující se v rámci výuky seznámí s významem a principy supervize v pomáhajících profesích a účastní se supervizního procesu odborné praxe.

Studující jsou vedeni k tomu, aby dokázali reflektovat vlastní zkušenosti a potřeby a také zkušenosti a potřeby druhých ve vztahu k základním oborovým hodnotám.

Studující reflektují teoretická a metodologická východiska z výuky v kontextu svých praktických zkušeností.

### Cílové kompetence:

Tento standard primárně rozvíjí kompetenci

- rozvíjet vlastní profesní identitu (1), tzn. studující chápe, že supervize je jedním z nástrojů v oblasti profesního a osobního růstu sociálního pracovníka a dovede ji v tomto smyslu využívat.

Dotýká se však rozvoje i dalších kompetencí:

- vést týmy a organizace (3) se zaměřením na reflexi práce týmu a kultury života organizace;
- uplatňovat etické hodnoty a principy (4);
- posoudit (vyhodnotit) životní situaci klienta (7);
- plánovat a realizovat intervence sociální práce (8);
- hodnotit proces a výsledky práce s klientem (9).

### Studující zná:

- smysl a cíle supervize, orientuje se v jejích možnostech a formách;
- etické zásady supervize.

### Studující umí:

- spolupracovat při vytváření supervizního kontraktu, nalézat situace a témata, se kterými přichází do supervize;
- přijímat a poskytovat zpětnou vazbu jak ve vztahu k supervizorovi, tak k supervizní skupině;
- rozvíjet kritickou reflexi praxe na pozadí teoretických východisek oboru;
- reflektovat svou pozici v rámci pracovního týmu, kulturu života organizace;
- nalézat a reflektovat v rámci supervize etické otázky a dilemata;
- respektovat etické zásady supervize.

### Doporučení:

- Supervize probíhá jak formou teoretického výkladu, tak formou zkušenostního učení.
- Zkušenost supervize je realizována individuální nebo skupinovou formou (v malých skupinách).
- Průběh supervize upravuje supervizní kontrakt.
- Supervizi poskytuje kvalifikovaný supervizor (výcvik v supervizi v rozsahu min. 150 hodin).

## 7. Metody a techniky sociálního výzkumu

### Pojetí

Základní úroveň znalosti metod a technik výzkumu sociální reality a schopnost jejich aplikace do praxe patří k odborným požadavkům na vzdělávání a výkon praxe v oblasti sociální práce.

V rámci vzdělávání studujících jsou výše zmíněné znalosti a schopnosti uplatňovány zejména při:

- psaní dílčích (seminárních) prací;
- tvorbě absolventské / vysokoškolské kvalifikační práce;
- analýze dat z různých zdrojů;
- studiu odborných textů založených na výzkumu;
- reflexi pozicionality výzkumníka v praxi sociální práce.

V praxi sociální práce jsou znalosti a schopnosti aplikace metod a technik výzkumu sociální reality využívány při:

- plánování v sociální práci (např. zjišťování potřeb klientů, vzdělávacích potřeb zaměstnanců, spokojenosti se sociální službou);
- evaluaci zaváděné sociální inovace či program;
- metodické činnosti (např. získávání podkladů k metodickým postupům);
- analytické činnosti v rámci plánování sociálních služeb (na mikro, mezo i makro úrovni);
- analytické činnosti v rámci vykazování intervencí sociální práce a dalších úkonů;
- zadávání výzkumů jiným subjektům;
- realizaci vlastních výzkumných šetření;
- zpracovávání návrhů projektů obsahujících analýzy potřebnosti;
- sestavování monitorovacích zpráv a dalších výstupů z projektů apod.

### Cíle výuky:

Cílem je seznámit studující se základy vědeckého a sociologického myšlení, s logikou sociologického výzkumu a jeho specifiky. Důraz je kladen především na porozumění rozdílů mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem, na pojetí role výzkumníka a etické principy výzkumu.

Studující si osvojí základní znalosti metod a technik sociálního výzkumu a principy jejich aplikace v praxi sociální práce. Naučí se připravit a případně realizovat vlastní výzkum. Získají znalosti o výzkumu v sociální práci. Naučí se kriticky reflektovat výstupy výzkumů z oblasti sociální práce a využívat je v praxi sociální práce.

### Cílové kompetence:

Znalosti a dovednosti teorií a metod sociálního výzkumu jsou využívány napříč cílovými kompetencemi sociálního pracovníka, zejména v kompetencích:

- prezentovat vlastní (sociální) práci (2);
- uplatňovat etické hodnoty a principy (4);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5);
- posoudit (vyhodnotit) životní situaci klienta (7);
- plánovat a realizovat intervence sociální práce (8);
- hodnotit proces a výsledky práce s klientem (9).

### Studující zná:

- základní pojmy z oblasti epistemologie a metodologie vědy;
- základní principy výzkumných strategií (kvalitativní / kvantitativní), jejich výhody a limity;
- logiku výzkumného procesu – principy indukce, dedukce a abdukce;
- zásady validity a reliability v kvalitativním a kvantitativním výzkumu;
- základní designy a přístupy uplatňované v sociálním výzkumu, fáze kvantitativního a kvalitativního (příp. smíšeného) výzkumu;
- základní techniky sběru dat typické pro výzkumné strategie (dotazník, rozhovor, pozorování, studium dokumentů apod.);
- způsoby výběru respondentů / informantů (stratifikovaný výběr, záměrný výběr přes instituci, náhodný výběr apod.) a dalších zdrojů dat, včetně problematiky reprezentativnosti / přenositelnosti výzkumu;
- základy analýzy kvalitativních i kvantitativních dat;
- etické zásady výzkumu.

### Studující umí:

- uvažovat o výzkumných strategiích v kontextu témat týkajících se oboru jeho studia; klást si výzkumné otázky a dívat se na výzkumné problémy z metodologického hlediska;
- vyhledávat, zpracovávat a analyzovat informace z různých zdrojů;
- definovat výzkumný problém, stanovit cíl výzkumu a výzkumné otázky, případně hypotézy;
- operacionalizovat teoretické koncepty;
- zpracovat výzkumný projekt: určit vhodný přístup a typ dat a techniky jejich sběru, využít vhodné strategie, metody a techniky sběru dat;
- sestavit text informovaného souhlasu (pro jednotlivé participanty výzkumu);

- zpracovat, analyzovat a interpretovat data na základní úrovni;
- napsat výzkumnou zprávu a prezentovat výsledky výzkumu;
- vyvodit na základě získaných dat závěry pro praxi sociální práce;
- aplikovat etické přístupy ve výzkumu a reflektovat etická dilemata v průběhu výzkumu;
- reflektovat význam vstupu výzkumníka do terénu a jeho pozicionalitu;
- dodržovat Etické chování výzkumníka vycházející z tzv. desatera<sup>6</sup>:
  1. Soukromí
  2. Důvěrnost
  3. Poučený souhlas
  4. Emoční bezpečí
  5. Citlivost výzkumníka
  6. Rámec případného zatajení cílů a okolností výzkumu
  7. Princip řádného citování a odkazování
  8. Reciprocita
  9. Zpřístupnění výsledků práce účastníkům výzkumu
  10. Zodpovědnost výzkumného pracovníka.

#### Doporučení:

- Pro naplnění uvedené oblasti standardu se považuje za minimální rozsah výuky dva semestry po dvou vyučovacích hodinách s tím, že polovina výuky by měla být realizována formou seminářů.
- Doporučuje se kvalifikace vyučujícího formou prokazatelné zkušenosti s realizací výzkumů a publikovaných výsledků vlastního výzkumu v oblasti sociální práce/politiky, příp. příbuzné.
- Pokud je součástí výstupů projekt zpracováváný vícečlenným týmem, mohou studující prohlubovat i kompetenci Vést týmy a organizace (2).

---

<sup>6</sup> Text vychází z Výzkumníkova desatera etického chování. 2011. Sociální práce / Sociálna práca, 11(1), 23–24. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/online-clanky/vyzkumnikovo-desatero-etickeho-chovani/>

## 8. Právo v sociální práci

### Pojetí:

Právo je pro sociální pracovníky jedním z řady kontextů, které ovlivňují jejich práci. Je součástí života klientů i sociálních pracovníků, a ti by měli chápat, jak v demokratickém právním státu právo funguje a jakými pravidly se řídí.

Pojetí standardu Právo v sociální práci je postaveno na čtyřech základech:

Za prvé: na lidských právech, v nichž člověk figuruje jako SUBJEKT lidských práv. Lidsko-právní kontext výuky práva je klíčový, protože jedním ze závazků sociální práce je prosazování lidských práv (viz Princip 2 v Prohlášení Mezinárodní federace sociálních pracovníků o etických principech, 2018). Lidskoprávní normy mohou být východiskem pro řešení kolizí mezi některými právními normami a etikou, měly by být užívány pozitivně v zájmu antiopresivní praxe.

Za druhé: na vztahování práva k morálce a etice a k jiným normativním systémům. Důležitá je reflexe otázky spravedlnosti práva a schopnost aktivní diskuse ohledně právních norem rozporných s principem sociální spravedlnosti. Právo se může dostávat do kolize s hodnotami sociální práce, na což by měli být studující připravováni. Zároveň by se měli učit, jak tyto kolize řešit.

Za třetí: na znalostech relevantních právních norem, aby mohly být užívány k prosazování cílů sociální práce.

Za čtvrté: na pochopení práva jako celku – jeho podstaty, pramenů, vztahu ke státu a základním interpretačním metodám.

Studující se naučí uvažovat o roli a odpovědnosti sociálního pracovníka v kontextu práva. Osvojí si vyhledávání informací, které jsou z hlediska sociální práce relevantní. Součástí právního vzdělávání je i kritická reflexe uplatňování práva, které se může stávat zdrojem oprese lidí.

Výuka předmětu Práva v sociální práci je založena na rovině znalostní, dovednostní i aplikační. Minimální standard vzdělávání vymezuje pouze základní univerzální právní kompetence u sociálních pracovníků. Každá vzdělávací instituce může dle vlastního zaměření studijního/vzdělávacího programu rozsah výuky rozšířit.

### Cíl výuky

Výuka disciplíny Právo v sociální práci si vzhledem ke studujícím klade následující cíle:

- naučit studující pochopit a porozumět sociální práci jako lidskoprávní profesi, která je postavena na vzájemném vztahu etiky a práva;
- zprostředkovat studujícím informace umožňující získat nejen základní orientaci v právním systému, v jeho hierarchii a v nejdůležitějších právních předpisech z

pohledu sociálního pracovníka, ale zároveň získané poznatky a dovednosti uplatnit při výkonu sociální práce;

- připravit studující na uplatňování kriticky reflexivního (situačního) přístupu v interakcích sociální práce a práva;
- naučit studující reflektovat hranice sociálně-právního poradenství, které ohraničují/vymezují kompetence užívání uplatňování práva sociálními pracovníky a právníky.

### Hodnoty a postoje

Studující jsou vedeni k následujícím hodnotám a postojům:

- Vnímat právo pozitivně jako nástroj řešení individuálních nepříznivých situací lidí i při iniciaci širších sociálních změn, kdy dochází k diskriminaci či opresi určitých sociálních skupin jak v rovině uznání, tak přerozdělování.
- Nahlížet na právo skrze základní etické principy sociální práce, jako jsou uznání přirozené lidské důstojnosti, prosazování lidských práv, prosazování sociální spravedlnosti, prosazování práva na sebeurčení, prosazování práva na participaci, respektování důvěrnosti a soukromí a jednání s lidmi jako s celostními bytostmi.
- Vnímat právo jako jeden z mnoha aspektů komplexních situací klientů.
- Chápat právo jako produkt ekonomických, politických, sociálních a kulturních kontextů a zájmů; reflektovat jeho nejednoznačnosti, protikladnosti, limity a zneužitelnost v zájmu dominujících společenských skupin; pracovat s ním reflexivně; zaujmout k němu výběrově kritický postoj a aktivně čelit nespravedlivé politice a právním praktikám v sociální oblasti práva.
- Při řešení kolizí mezi právními normami a etikou sociální práce, či při vzájemných kolizích právních norem zohledňovat základní etické principy sociální práce.
- Při řešení nepříznivých sociálních situací zastávat zodpovědný, poctivý, informovaný a situační přístup, pro který je znalost práva nedílným východiskem, a naopak vyvarovat se intuitivního přístupu k uplatňování práva v sociální práci.
- Rozumět důležitosti spolupráce sociálního pracovníka a právníka při řešení nepříznivých situací klientů i při iniciaci změn právní úpravy, které jsou v zájmu klientů sociální práce.

### Znalosti

#### 1. Právo vztahující se k výkonu profese sociální práce

Studující:

- zná právní normy, které ukotvují profesi (pracovní pozici) sociálních pracovníků v různých oblastech jejich působení;

- zná vymezení pravomocí, odpovědností a sankcí vztahujících se k výkonu sociální práce (příslušné pasáže zákona o sociálních službách, zákona o pomoci v hmotné nouzi, zákona o sociálně-právní ochraně dětí, trestního zákoníku, zákona o zdravotních službách, občanského zákoníku apod.).

## 2. Teorie práva

Studující:

- zná systém práva a fungování legislativního procesu;
- chápe obsah pojmu práva a vztah práva k dalším normativním systémům;
- orientuje se v základním modelu právního vztahu a v právních skutečnostech, které souvisejí se sociální prací;
- zná základní interpretační právní metody (jazykový vs. teleologický výklad).

## 3. Právo vztahující se k zajištění potřeb klientů

### 3.1 Lidská práva a ústavní právo

Studující:

- zná právní předpisy a mezinárodní smlouvy upravující lidská práva a emancipatorní praxi (zejména Ústavu, Listinu základních práv a svobod, Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, Úmluvu o právech dítěte, Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením, antidiskriminační zákon).

### 3.2 Občanské právo hmotné a procesní; rodinné právo

Studující:

- zná systém soukromého práva;
- orientuje se ve struktuře občanského zákoníku;
- zná právní úpravu svéprávnosti, podprůrných opatření, veřejného opatrovnictví a otázky s tím související;
- zná základní typy věcných práv a soukromoprávních smluv;
- zná základní principy insolvence a exekuce;
- zná základní typy řízení dle občanského soudního řádu a zákona o zvláštních řízeních soudních a případné postavení sociálního pracovníka v těchto řízeních;
- orientuje se v části druhé občanského zákoníku;
- zná úpravu vztahů mezi manželi, rodiči a dětmi a ostatními příbuznými;
- orientuje se v právní úpravě poručenství a opatrovnictví, v náhradní péči o dítě, včetně péče ústavní.

### 3.3 Pracovní právo a zaměstnanost

Studující:

- zná strukturu zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti;
- zná základní instituty pracovního práva a problematiku diskriminace v přístupu k/v zaměstnání, včetně možností obrany oběti diskriminace;
- zná základní činnosti úřadů práce a problematiku podpory v nezaměstnanosti a zařazování/vyřazování do/z evidence uchazečů o zaměstnání.

### 3.4 Právo sociálního zabezpečení

Studující:

- se orientuje v systému práva sociálního zabezpečení a zná právní předpisy upravující jeho tři základní pilíře.

### 3.5 Správní právo

Studující:

- zná organizaci veřejné správy;
- se orientuje v systému správního práva;
- zná působnost a pravomoci správních orgánů a orgánů veřejné správy, které se mohou podílet na řešení sociální situace klienta;
- zná základní postupy podle správního řádu a orientuje se v průběhu správního řízení;
- zná základní instituty správního práva trestního;
- v oblasti zvláštní části správního práva se orientuje v těch systémech, které mají vazbu na nepříznivou situaci klienta (zejm. Školství; zdravotnictví; cizinci; právní úprava režimu zařízení, ve kterých klienti žijí; práva klientů a možnosti jejich ochrany).

### 3.6 Trestní právo

Studující:

- se orientuje v systému trestního práva, včetně právní úpravy vztahující se k mladistvým;
- zná hlavní instituty trestního zákoníku a trestního řádu;
- zná hlavní instituty právního postavení oběti a poškozeného, včetně oběti domácího násilí a násilí z nenávisti;
- zná organizaci a hlavní úkoly Probační a mediační služby;
- zná základní principy restorativní justice.

### Kompetence

Studující:

- vykonává profesi dle platných a účinných právních předpisů;

- reflektuje právní, právně-etické a profesní kolize a dokáže si je uvědomit;
- dokáže vymezit vztah práva k ostatním normativním systémům ve společenské praxi;
- dokáže integrovat právo v systému dalších společenských oblastí;
- používá právní pojmosloví;
- je schopen odůvodnit využití postupy příslušnými právními předpisy;
- z hlediska ochrany klienta zná a dokáže zprostředkovat poradenství v dané životní situaci;
- dokáže aplikovat právo v zájmu klienta a s ohledem na jeho schopnosti, potřeby a situaci;
- dokáže užívat znalosti z práva jako legitimní nástroj sociální kontroly v situacích, kdy dochází k ohrožení klienta či dalších osob;
- dokáže identifikovat případnou opresivní roli právních norem;
- umí detekovat možná nepřipustně diskriminační jednání a poskytnout základní poradenství;
- dokáže identifikovat základní právní vztahy vyplývající z předpisů soukromého práva;
- dokáže vyhodnotit obsah právních písemností vztahujících se k nepříznivé situaci klienta a interpretovat mu jejich obsah;
- dokáže sepsat jednoduchá právní jednání a podání;
- dokáže vyhledat informace vztahující se k právnímu postavení klienta a jeho situaci.

#### Doporučení

- Zajistit kontinuitu práva ve výuce, tzn. v každém ročníku.
- Citlivě provázat výuku práva s předměty věnujícím se teoriím a metodám sociální práce, sociální politice, etice, sociální normě a rizikovým jevům, odborné praxi aj.
- Zapojit do výuky sociální pracovníky, soudce, advokáty, státní zástupce, soudní exekutory, notáře a jiné právní profese a zprostředkovat jejich konkrétní zkušenost právní praxe.
- Zapojit do výuky klienty sociální práce a zprostředkovat tak jejich konkrétní zkušenost právní praxe, aby se studující dozvěděli o konkrétních dopadech práva do praxe od přímých participantů.

## 9. Sociální politika

### Pojetí

Sociální práce jako praktická aktivita je realizována v konkrétních historických, sociálních, kulturních, materiálních a politických (ideologických) podmínkách té které země a pod stejnými vlivy se rozvíjí i sociální politika. Ta vymezuje akční pole sociální práce a podmínky, za kterých může (případně i musí) ve společnosti operovat. Tomu odpovídá skutečnost, že studijní předmět Sociální politika je jedním z pilířů studia oboru Sociální práce. Její prezentace studujícím nemá být pouhou sbírkou pouček nebo jednoduchých doporučení.

### Cíle výuky:

Cílem disciplíny je, aby si studující uvědomili šíři sociální reality, která je sociální politikou ovlivňovaná, a funkce, které sociální politika má. Aby poznali sociální politiku jako vědu i jako obor praktické činnosti a uvědomili si, jak sociální politika ovlivňuje sociální pracovníky v jejich práci a klienty sociální práce v jejich každodenním životě; zároveň, aby vnímali sebe sama nejen jako nástroj sociální politiky, ale i jako jejího aktéra, aby byli s to identifikovat nedostatky sociální politiky, příp. navrhnout změny.

Absolvent/ka nabude v disciplíně dále uvedeného minimálního penza znalostí a kompetencí, které umožňuje profesionálně řešit dilemata a situace vyplývající z účasti sociálního pracovníka a jeho klientů v systému sociální politiky.

### Cílové kompetence:

- rozvíjet vlastní profesní identitu (1);
- vést týmy a organizace (3);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5);
- plánovat a realizovat intervence sociální práce (8).

### Studující zná:

- rámcový vývoj sociální politiky v Evropě a v ČR a její návaznost na vývoj sociální práce;
- sociálně politické faktory a hodnoty, které mohou ovlivňovat stav společnosti v dané době a daném prostředí, rozumí problematice mezikolktorové spolupráce;
- orientuje se ve vývoji sociálních práv a problematice sociálního státu;
- systém sociální ochrany, rozumí rolím jednotlivých aktérů sociální politiky a tyto znalosti umí využít ve prospěch naplňování cílů sociální práce s jednotlivcem, skupinou nebo komunitou;
- orientuje se v problematice sociálních služeb;
- rozumí své roli sociálního pracovníka jako aktéra sociální politiky;

- orientuje se v základních možnostech působení na sociálně politický systém na úrovni obce, regionu a státu.

#### Studující umí:

- kriticky promýšlet základní obory sociální politiky a analyzovat je;
- pracovat se základními legislativními normami jednotlivých oborů české sociální politiky a aplikovat je v praxi sociální práce;
- analyzovat poslání, hodnoty, vizi, strategii i aktivity organizace, ve které pracuje, v kontextu principů, funkcí, cílů a nástrojů sociální politiky;
- využívat znalost principů, nástrojů a cílů sociální politiky k řešení sociálních situací a ke zplnomocnění klienta v řešení vlastní situace;
- prosazovat a využívat vhodné nástroje sociální politiky k dosažení cílů sociální práce.

#### Doporučení:

- Pro dosažení kompetence 8 je vhodné pracovat s kazuistikami – vzorovými kazuistikami či kazuistikami, které vytvoří studující v rámci svých praxí.
- Prostřednictvím dílčích úkolů je možné naplňovat i další cílové kompetence uvedené v Preambuli – např. 3. Prezentovat vlastní sociální práci (prezentace projektů, skupinové práce).

## 10. Sociální norma a rizikové jevy

### Pojetí

Standard Sociální norma a rizikové jevy vytváří etický a znalostní základ pro odbornou přípravu sociálních pracovníků. Tradičně (např. pod názvem Sociální patologie) se spojuje s vymezením společenských norem a jejich porušováním jedinci či skupinami. V současném kontextu kulturní a hodnotové rozmanitosti reflektuje proměnlivost a společenskou podmíněnost normy na jedné straně a uznává sdílenou normu včetně např. hodnot chráněných státem na straně druhé.

Vzdělávání zahrnuje úctu k rozmanitosti (kulturní, vývojové, genderové atd.) a orientaci v lidských a občanských právech, evropských hodnotách a dalších vodítcích pro legitimitu sociální práce při dosahování změny. Důraz je kladen na metaprávidla pro partnerskou diskusi, která podporuje týmovou spolupráci.

Disciplína Sociální norma a rizikové jevy se zaměřuje na pomoc ohroženým jedincům, ovlivňování rizikových prostředí a upozorňování na strukturální nerovnosti. Vyučující a studující jsou vedeni k průběžné reflexi vlastní angažovanosti, zacházení s mocí a způsobů spolupráce v rámci udržení hodnotové integrity sociální práce.

Disciplína se zaměřuje na aplikaci rizika na riziková prostředí, jednání a situace, a poskytuje nástroje pro intervenci, řešení hodnotových konfliktů a transdisciplinární spolupráci. Posiluje respekt k rozmanitosti a porozumění rozdílům mezi kategoriemi a situacemi, a zdůrazňuje význam partnerství ve spolupráci s klienty, kolegy, skupinami a komunitami.

### Cíle výuky:

Cílem disciplíny je orientace studujících v komplexním vztahu mezi sociálními normami a rizikovými jevy v sociální práci. Studující by měli umět rizikové jevy detekovat, vyhodnotit jejich příčiny, rizika, projevy a možnosti prevence a navrhnout řešení pomocí nástrojů sociální práce.

Hodnoty a postoje, ke kterým jsou studující vedeni:

- respekt a úcta k rozmanitosti;
- reflexe osobních hodnot a přesvědčení;
- otevřenost k sebereflexi;
- ochota rozvíjet kritické myšlení.

Cíle disciplíny mohou být dosaženy ve více předmětech vzdělávacího/studijního plánu.

### Cílové kompetence:

Znalosti a dovednosti sociální normy a rizikových jevů jsou využívány napříč cílovými kompetencemi sociálního pracovníka, zejména v kompetencích:

- rozvíjet vlastní profesní identitu (1);
- uplatňovat etické hodnoty a principy (4);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5);
- komunikovat s klientem, navazovat vztah (pracovní spojení) (6);
- posoudit (vyhodnotit) životní situaci klienta (7);
- plánovat a realizovat intervence sociální práce (8);
- hodnotit proces a výsledky práce s klientem (9).

#### Studující zná:

- oblast témat sociální normy jako společenského konstrukt (pojmy s tím spojené, procesy a okolnosti tvorby sociální normy, vývoj teorií sociálních deviací, aktuální vědecká poznání);
- makro-, mezo- a mikrostrukturální souvislosti vzniku, udržení a zániku různých rizikových jevů;
- důsledky rizikových jevů pro jedince, skupiny, komunity, společnosti a prostředí;
- možnosti prevence, nástroje sociální práce, instituce a organizace působící v různých oblastech rizikových jevů;
- sociální jevy a s nimi spojené chování a jednání společností považované za rizikové, kterými jsou zejména:
  - závislosti;
  - delikvence a kriminalita;
  - vyloučení z bydlení;
  - sebepoškozující a sebevražedné chování;
  - násilí v blízkých vztazích, syndrom CAN, šikana, syndrom EAN;
  - případně další, jako jsou například extremismus, internetnické a interkulturní konflikty, sexbyznys, vykořisťování či obchod s lidmi.

#### Studující umí:

- rozpoznat možnosti a limity multioborové spolupráce v kontextu rizikového chování a ohrožených klientů;
- reflektovat při práci s klienty hodnoty, limity, síly, možnosti, předsudky a stereotypy své i sociální práce jako profese;
- orientovat se v etických otázkách a dilematech profese;
- rozhodovat se na základě teoretických znalostí v oblasti sociální normy a rizikových jevů a znalosti etického kodexu sociálních pracovníků, relevantní legislativy a výsledků výzkumu;
- odůvodnit rozhodnutí s respektem k různým přístupům k sociálním normám a jejich využití na mikro-, mezo- i makroúrovni sociální práce;

- aktivně se zapojit do odborné i laické diskuze s využíváním odborných argumentací zohledňujících etické hodnoty a principy;
- použít základní nástroje ochrany lidských práv a odkázat na ně klienta s rizikovým chováním nebo rizikovými jevy ohroženého a další zapojené aktéry;
- identifikovat systémové nedostatky v politikách v oblasti lidských práv a sociální a environmentální spravedlnosti, poukázat na ně a navrhnout jejich řešení;
- efektivně komunikovat s klienty, jejich blízkými i dalšími zainteresovanými aktéry a podporovat destigmatizační strategie;
- posoudit situaci člověka v jeho prostředí, vyhodnotit míru sociálního ohrožení klienta a jeho sociálního okolí, a na základě toho navrhnout adekvátní strategie sociální práce;
- zohlednit míru osobní odpovědnosti klienta a systémových překážek v jeho životě;
- plánovat odpovídající intervence na mikro-, mezo- a makroúrovni sociální práce včetně systémových vlivů;
- poskytnout základní poradenství týkající se řešení sociálních situací lidí s rizikovým chováním a lidí ohrožených rizikovými jevy;
- reflektovat proces a výsledky práce klientem (co fungovalo a proč, co se nezdařilo a proč) se zohledněním svých znalostí v oblasti sociální normy a rizikových jevů.

#### Doporučení:

- Využívat interaktivně-dialogickou formu výuky.
- Využívat kazuistiky a modelové situace a na základě problémového zadání společně hledat odpovědi na otázky vedoucí k reflexi vlastních přesvědčení.
- Realizovat alespoň část výuky formou seminární práce ve skupině do 20 studujících.
- Využívat k reflexi dění ve výukové skupině, pojmenovávat ho a podporovat tak odstup a nadhled.
- Vyučující má profesní zkušenost s výkonem sociální práce.
- Vyučující zve do výuky ke spolupráci lidi s vlastní zkušeností.
- Vyučující spolupracuje s dalšími kolegy.

## 11. Lidé v menšinovém postavení

### Pojetí

Tato disciplína rozšiřuje základní koncepty sociální práce o znalosti a dovednosti umožňující hlubší porozumění životním situacím lidí v menšinovém postavení a lidí z majority a jejich vzájemným vztahům. „Menšinovost“ zde neurčuje vždy jen počet členů, ale i jejich nedostatečná moc nad vlastním životem. Předmět směřuje k orientaci v tématech vyplývajících např. z kulturní, etnické, náboženské, genderové a sociální rozmanitosti současné společnosti.

Disciplína je ukotvena v hodnotách sociální spravedlnosti, rovnosti, lidských práv a respektu k rozmanitosti, které tvoří základ profesní identity sociálního pracovníka.

Předmět dále podporuje rozvoj reflexivní praxe a kritického myšlení, které umožňují studujícím kreativně reagovat na proměnlivé požadavky sociální reality. Studující v předmětu využívá interkulturní přístup a intersekcionální perspektivu, které zdůrazňují potřebu citlivé práce s mocenskými nerovnostmi a podporují sociální soudržnost a inkluzi.

### Cíle výuky:

Cílem výuky je připravit studující na kompetentní a eticky ukotvenou práci s jednotlivci, skupinami i komunitami v menšinovém postavení, a to prostřednictvím pochopení dynamiky pojmu většiny a menšiny, rozvoje kulturně senzitivních dovedností a schopnosti kriticky reflektovat vlastní roli v procesech sociální inkluze a exkluze. Výuka posiluje angažovanost v prosazování lidských práv.

### Cílové kompetence:

Studující si osvojí zejména tyto kompetence:

- uplatňovat etické hodnoty a principy (4);
- angažovat se v prosazování lidských práv, sociální a environmentální spravedlnosti (5);
- komunikovat s klientem, navazovat vztah (pracovní spojení) (6);
- posoudit (vyhodnotit) životní situaci klienta (7);
- plánovat a realizovat intervence sociální práce (8);
- hodnotit proces a výsledky práce s klientem (9).

### Studující zná:

- základní pojmy související se sociální prací s lidmi v menšinovém postavení (pojmy vztahující se ke kultuře, identitě, moci a převládajícím ideologiím, dynamice sociálního začlenění a vyloučení, aj.);

- mechanismy sociální marginalizace a diskriminace a jejich dopady na jednotlivce i skupiny;
- zásadní mezinárodní a národní dokumenty, právní normy a instituce v oblasti ochrany práv lidí v menšinovém postavení;
- principy interkulturního přístupu a jeho aplikaci v sociální práci;
- teorie a metody sociální práce s jednotlivci, skupinami i komunitami v menšinovém postavení.

#### Studující umí:

- rozpoznat a reflektovat své hodnoty a postoje a zhodnotit jejich důsledky pro sociální práci s lidmi v menšinovém postavení;
- reflektovat menšinovost jako relativní pojem, který se týká každého jednotlivce ve společnosti;
- identifikovat a reflektovat mocenské nerovnosti mezi menšinou a většinou a tomu přizpůsobit svůj profesní přístup;
- vhodně aplikovat teorie, přístupy, metody a techniky sociální práce s lidmi v menšinovém postavení;
- aplikovat teoretické poznatky na plánování a realizaci intervencí v prostředí kulturní a sociální rozmanitosti.

#### Doporučení:

- Uvedený výčet znalostí a dovedností může být vyučován v několika předmětech podle zaměření studijního programu (např. etika, teorie sociální práce).
- Výuka by měla být založena na seminární a interaktivní formě práce – např. diskuse, případové studie, reflexivní deníky.
- Doporučuje se, aby přednášející měl/a praktickou zkušenost s výkonem sociální práce s lidmi v menšinovém postavení a měl/a zároveň možnost neustále průběžně rozvíjet své kompetence účastí na vzdělávacích kurzech, stážích apod.
- Doporučuje se zařadit intersekcionalní a participativní přístupy, které podporují sociální soudržnost.
- Doporučuje se podporovat interprofesní spolupráci a systematickou integraci témat lidí v menšinovém postavení napříč kurikulem (etika, právo, komunitní práce).
- Doporučuje se, aby výuka posilovala angažovanost v prosazování environmentální spravedlnosti.

## 12. Zdraví a nemoc

### Pojetí

Disciplína propojuje zdravotní problematiku s kompetencemi sociální práce. Zaměřuje se na pochopení člověka na úrovni bio-psycho-socio-spirituální jednotky, podporuje jeho holistické vnímání a interakci se sociálním, přírodním i digitálním prostředím. Zdůrazňuje vztah mezi zdravím, nemocí. Reflektuje fungování člověka v každodenním životě a jeho sociální uplatnění v průběhu životního cyklu, přičemž neopomíjí ani otázku primární, sekundární a terciární prevence. Prostřednictvím doporučených témat seznamuje studující s problematikou zdraví a nemoci, první pomoci, se základy anatomie a fyziologie, hygieny a epidemiologie, duševního zdraví a psychiatrie, multifaktoriální a multikauzální problematiky psychosomatické medicíny a vybraných nemocí jednotlivých orgánových soustav, které mohou ovlivnit sociální fungování člověka na všech úrovních.

### Cíle výuky:

Cílem výuky je poskytnout studujícím potřebné znalosti pro syntézu poznatků z anatomie, fyziologie, patofyziologie s informacemi o zdraví a vývoji vybraných nemocí s následnou schopností vysvětlit základní principy a možnosti jejich prevence a léčby v kontextu dopadu do sociální oblasti. Studující získají rovněž potřebné znalosti a dovednosti pro poskytnutí laické první pomoci. Výuka podporuje holistické vnímání člověka, jakož i formování názorů a postojů studujících s cílem posílení vědomí důležitosti celoživotní péče o zdraví na úrovni jednotlivce. Nedílnou součástí je objasnění role sociálního pracovníka v systému zdravotnictví a pochopení vazeb sociální a zdravotní problematiky. Cílem výuky je poskytnout studujícím základní zdravotnické znalosti a dovednosti potřebné pro výkon profese sociálního pracovníka.

### Cílové kompetence:

- porozumět roli sociálního pracovníka ve zdravotnictví a na úrovni zdravotně sociálního pomezí (1, 6, 7);
- podílet se na multidisciplinární spolupráci (1, 3);
- prosazovat práva a zájmy klientů v oblasti zdraví a nemocí (4, 5);
- podporovat self-management a participaci klientů na péči o vlastní zdraví (6, 7, 8, 9).

### Studující zná:

- základy anatomie a fyziologie člověka a rozumí jejich vztahu k běžným onemocněním
- základní determinanty ovlivňující zdraví člověka;
- principy zdravého životního stylu v souladu s národními a mezinárodními strategiemi podpory veřejného zdraví;

- základní strukturu systému zdravotních služeb v ČR, jeho propojení se systémem sociálních služeb;
- základní příčiny vzniku nejčastěji se vyskytujících somatických onemocnění, jejich typické projevy a možné dopady a změny v životní situaci člověka;
- základní příčiny a příznaky nejčastějších duševních onemocnění, jejich dopady a změny v životní situaci člověka, včetně základních přístupů v oblasti psychiatrie a péče o duševní zdraví;
- základní principy prevence (primární, sekundární, terciární) a podpory zdraví u jednotlivců, rodin a komunit;
- základní pojmy a principy z epidemiologie a hygieny, včetně zásad protiepidemických opatření;
- principy a teoretické základy laické první pomoci.

#### Studující umí:

- orientovat se v základní lékařské terminologii a převádět ji do srozumitelného jazyka pro klienty a jejich blízké;
- integrovat zdravotní informace do sociálního šetření a do holistického posouzení situace klienta;
- integrovat zdravotní informace do práce sociálního pracovníka, plánování a realizace intervencí;
- reflektovat dopady nemocí na sociální fungování, samostatnost a kvalitu života člověka;
- navrhnout vhodnou sociální intervenci s ohledem na zdravotní stav klienta a jeho míru soběstačnosti (včetně podpory při zvládání chronického onemocnění, invalidity či duševního onemocnění);
- navrhnout a podporovat vhodná preventivní opatření u klientů, rodin a komunit s ohledem na jejich životní podmínky a zdroje;
- orientovat se v problematice determinantů zdraví a sociálních nerovností ve zdraví, psychosomatické medicíny a multifaktoriálního charakteru nemocí;
- poskytnout základní sociální poradenství v oblasti zdravého životního stylu, podpory duševního zdraví a dostupných zdravotních a sociálních služeb;
- uplatňovat principy sebereflexe a péče o vlastní duševní a fyzické zdraví jako součást profesionálního výkonu sociální práce;
- poskytovat psychosociální podporu nemocnému klientovi i jeho blízkým;
- orientovat se v systému přednemocniční péče;
- poskytnout laickou první pomoc;
- využívat ověřené zdroje informací o zdraví (včetně digitálních) a kriticky k nim přistupovat;
- účinně komunikovat a spolupracovat s dalšími odborníky v rámci multidisciplinárního týmu.

### Doporučení:

- Uvedený výčet znalostí a dovedností může být vyučován v několika samostatných předmětech podle zaměření studijního programu (např. zdraví a nemoc, první pomoc, psychiatrie, péče o duševní zdraví, hygiena a epidemiologie, anatomie a fyziologie, zdraví a sociální práce).
- Výuka by měla být založena na kombinaci přednášek, seminářů a cvičení, s využitím interaktivních metod (např. diskuse, případové studie, simulace, praktický nácvik první pomoci, modelové situace z praxe sociální práce).
- Doporučuje se využívat simulační a zážitkové metody (např. simulace omezení hybnosti, zrakového či sluchového postižení, simulace stáří) pro hlubší porozumění dopadům nemoci a disability na každodenní život klienta.
- Doporučuje se podporovat multidisciplinární spolupráci a systematickou integraci témat zdraví a nemoci v kontextu sociální práce.
- Doporučuje se, aby přednášející měl/a praktickou zkušenost s výkonem povolání ve zdravotních nebo sociálních službách a měl/a zároveň možnost průběžně rozvíjet své kompetence účastí na vzdělávacích kurzech, stážích a odborných seminářích.
- Doporučuje se zapojit do výuky také „experty z praxe“ a „experty se zkušeností“ (osoby s vlastní zkušeností s onemocněním nebo zdravotním znevýhodněním), což podporuje porozumění perspektivě klienta a principům participace).

## Poznámky ke komentovanému návrhu obsahu studia:

Pro druhou fázi minimálně tříletého pomaturitního studia navrhujeme specializované výběrové přednášky, které by studentům umožnily užší profesní orientaci. Podmínkou akreditace je nabídka nejméně čtyř (doporučujeme šesti) specializovaných kurzů z následujícího předběžného a neuzavřeného seznamu:

- sociální problematika rodin (Sociální práce s rodinou a dětmi)
- pracovní trh a nezaměstnanost (Sociální práce v oblasti zaměstnanosti)
- kriminologie (Sociální práce s delikventy)
- sociální gerontologie (Sociální práce se starými občany)
- demografie
- personalistika a řízení
- ekonomie sociální sféry
- psychoterapeutický výcvik (Sociální práce v poradenských zařízeních a psychiatrických léčebnách)
- sociální práce s osobami s postižením
- sociální práce ve zdravotnictví
- sociální práce s menšinami, národnostmi, uprchlíky
- komunitní sociální práce

Doporučujeme, aby se při výuce běžně používalo zahraniční literatury. Předpokladem ukončení nejméně tříletého a pomaturitního studia sociální práce musí být absolvování formální závěrečné zkoušky podmíněné obhajobou písemné závěrečné práce.

- 1) Standard využívá obecných termínů student a studenti v zastoupení pojmů student, studentka a studenti, studentky. Důraz na uplatnění genderovského hlediska je nutné na všech školách vzdělávajících v sociální práci následně přenést do výuky psychologie.
- 2) V zájmu genderové korektnosti pod pojmem studující myslíme studentky i studenty. Pro větší srozumitelnost textu však ponecháváme v hlavním textu pojem studující.
- 3) I zde upozorňujeme na nutnost genderové korektnosti – vnímáme, že jsou sociální pracovníci a sociální pracovnice, v textu reflektovaně užíváme pojem sociální pracovník.
- 4) I v pojmu klient upozorňujeme na genderovou mnohost – v praxi se setkáváme s klienty ženského i mužského genderu, reflektovaně užíváme pojem klient.